

Asia: VN/18046/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta ja tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Näkemyksenne yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanosäännökseen esitetystä muutoksesta?

Mikro- ja yksinyrittäjät ry (MYRY) pitää esitettyä voimaantulosäännöksen muutosta perusteltuna ja tärkeänä siirtymäajan ratkaisuna, joka parantaa eri ajankohtina aloittaneiden yrittäjien yhdenvertaisuutta ja ennakoitavuutta YEL-työtulon tarkistuksissa.

Aloittavien yrittäjien maksukyky on usein heikoin yritystoiminnan ensimmäisinä vuosina, ja ilman enimmäiskorotusrajaa moni yritystoiminta saattaisi kohdata kohtuuttomia ja ennakoimattomia YEL-maksujen nousuja, jotka johtavat jopa yritystoiminnan lopettamiseen. Siksi rajoituksen ulottaminen myös 1.1.2023–31.12.2025 aloittaneisiin on oikeudenmukainen ja kilpailuasetelmaa tasoittava toimenpide. Mahdollisuus poiketa rajasta yrittäjän omasta tahdosta säilyttää myös liikkumavaran niille, jotka haluavat turvata korkeampaa eläke- ja sosiaaliturvaa.

Pidämme kuitenkin tärkeänä, että lakitekstin sanamuoto täsmennetään koskemaan nimenomaan vakuutuksen alkamisajankohtaa, jotta vältetään tulkintaepäselvyydet esimerkiksi takautuvasti myönnettyissä vakuutuksissa tai tilanteissa, joissa yrittäjällä on ollut aiempi YEL-jakso. Selkeys on olennainen osa yrittäjän oikeusturvaa.

On myös tärkeää tiedostaa, että alhaisempi YEL-työtulo vaikuttaa paitsi eläkekertymään myös ennen eläkeikää maksettaviin etuuksiin, kuten sairauspäivärahaan, vanhempainpäivärahaan ja kuntoutusrahaan. Yrittäjien tulee saada selkeää ja ymmärrettävää tietoa näistä vaikutuksista, ja mielestämme johdonmukainen viestintä ja tiedotus on ylipäätään keskeisen tärkeää näiden YEL-muutosten keskellä, ja tässä on yleisesti parantamisen varaa.

Korostamme vahvasti, että tämä muutos on luonteeltaan väliaikainen toimenpide ja se ei ratkaise YEL-järjestelmän rakenteellisia ongelmia. YEL-uudistuksen laajempi kokonaisuus, jossa työtulo kytkeytyy yrittäjän todellisiin ansiotuloihin ja jossa huomioidaan eri yrittäjäryhmien erilaiset tulonmuodostuksen tavat, on välttämätön ja kiireellinen. Tämä väliaikainen ratkaisu ei saa hidastaa tai lykätä tuon uudistuksen valmistelua miltään osin.

Näkemyksenne esitetyn lakimuutoksen (YEL) vaikutuksista?

Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n mielestä esitetyn lakimuutoksen vaikutukset ovat pääosin myönteisiä aloittavien yrittäjien näkökulmasta. Rajoittamalla ensimmäisessä säännönmukaisessa työtulotarkistuksessa tehtävää korotusta 4 000 euroon turvataan aloittavien yrittäjien maksukykyä ja vähennetään riskiä, että yritystoiminta keskeytyy tai lakkaa äkillisten ja ennakoimattomien YEL-maksujen nousujen vuoksi. Tämä tukee yritystoiminnan jatkuvuutta ja ennakoitavuutta.

Rajoitus parantaa myös yrittäjien yhdenvertaisuutta, sillä kaikilla aloittamisajankohdasta riippumatta on sama enimmäiskorotus siirtymäkauden aikana. Tämä ehkäisee kilpailuaseman vääristymistä eri yrittäjäryhmien välillä ja lisää järjestelmän oikeudenmukaisuutta.

On kuitenkin tunnistettava, että alhaisempi YEL-työtulo vaikuttaa vähintään väliaikaisesti negatiivisesti yrittäjän eläkekertymään ja ennen eläkeikää maksettaviin ansiosidonnaisiin etuuksiin, kuten sairauspäivärahaan, vanhempainpäivärahaan tai työttömyysetuuksiin. Tämän vuoksi on välttämätöntä varmistaa, että yrittäjät saavat ajoissa ja ymmärrettävässä muodossa tietoa rajoituksen vaikutuksista omaan sosiaaliturvaansa. Tällä on merkitystä myös laajemmassa mielessä järjestelmän ymmärrettävyyden kannalta.

Vaikka rajoituksella on julkisen talouden näkökulmasta arvioituna pieni valtionosuutta lisäävä vaikutus, sen positiivinen vaikutus yritystoiminnan elinkelpoisuuteen ja työllisyyteen on merkittävämpi. Lyhyellä aikavälillä tämä huojennus ehkäisee yritysten lopettamisia ja ylläpitää yrittäjien maksukykyä, sekä myös halukkuutta.

Korostamme edelleen, että tämä lakimuutos on vain väliaikainen toimenpide. Se ei vähennä tarvetta toteuttaa laajaa ja perusteellista YEL-uudistusta.

Näkemyksenne tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annettuun lakiin ehdotetusta muutoksesta?

-

Näkemyksenne tämän lain muutoksen vaikutuksista?

-

Yleistä lausuttavaa esitysluonnoksesta

Esitetty muutos on tärkeä, mutta väliaikainen toimenpide. Korostamme, että hallituksen käynnistämä YEL-järjestelmän kehittämistarpeita koskeva selvitystyö ja sen pohjalta tehtävä ja viimeistään vuonna 2029 voimaan tuleva kokonaisuudistus ovat ratkaisevia.

Koko YEL-järjestelmä tarvitsee perusteellisen uudistuksen, joka kytkee työtulon todellisiin ansiotuloihin, huomioi eri yrittäjärühmien erilaiset tulonmuodostuksen tavat ja varmistaa oikeudenmukaisen, ennakoitavan ja kestävä ratkaisun sekä yrittäjien että eläkejärjestelmän näkökulmasta.

Hanén Liisa
Mikro- ja yksinyrittäjät ry